

Klimat- och näringslivsdepartementet

Begäran om yttrande över betänkandet Areella näringar vid vatten (SOU 2023:103), dnr KN2024/00156

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Dalarnas län instämmer i stort i de förslag som betänkandet för fram.

De föreslag som finns i betänkandet tillgodoser de önskemål som finns på ett mer differentierat strandskydd och för en regional utveckling och livsmedelsförsörjning. För att få en gemensam tillämpning kring de avvägningar som behöver göras bör ny lagtext beskrivas och förslagsvis exemplifieras i kommande förarbeten. Om inte det görs är det viktigt att berörda myndigheter kontinuerligt har resurser för att uppdatera tydliga vägledningar som följer praxisdomar. Länsstyrelsen i Dalarnas län ser risker för att avvägningssvårigheter annars kan uppstå.

Samtidigt vill Länsstyrelsen betona att ytterligare undantag och dispensskäl kommer att ske på bekostnad av orörda stränder.

Avsnitt 5 – 5.2.2 Undantagsbestämmelsens omfattning, 7 kap. 16 § miljöbalken

Det är en bra avvägning att undantagen inte omfattar många åtgärder. Skälet till att vattenbruk läggs till som undantag rimmar väl med landets livsmedelsstrategi. De risker som miljömässigt kan finnas i sammanhanget bedömer Länsstyrelsen tas om hand inom övrigt gällande regelverk som samråd, tillstånd eller anmälan.

Länsstyrelsen i Dalarna vill dock framföra att det finns många nya rekvisit i tillägg till förslag på förändrad lydelse av 7 kap. 16 § miljöbalken. För att den nya lydelsen ska kunna tillämpas på ett enhetligt sätt bör ny lagtext noga beskrivas och förslagsvis exemplifieras i kommande förarbeten.

Förslagen kan innebära att nya byggnader, anläggningar m.m. kommer uppföras i strandskyddsområden utan dispensprövning, vilket är avsikten med förändringarna. Det innebär en lättnad för näringsidkare att utöka eller nyetablera verksamhet i strandnära lägen, men ska avvägas mot behovet av orörda stränder.

Samtidigt kan förslaget innebära en risk för att byggnader m.m. uppförs i miljö där det kan skada betydelsefulla naturvärden då det inte ställs krav på någon prövning innan bebyggelse får genomföras.

Att berörda myndigheter ges i uppdrag att ta fram vägledningar till undantagsbestämmelserna är en viktig åtgärd. Om inte definitioner av undantagen tas in i lagtexten, som det föreslås i avsnitt 9.1, då är det av högsta betydelse att vägledningarna uppdateras och följer rättsutvecklingen om vad undantaget ska omfatta.

Avsnitt 5 Nytt skäl för dispens 7 kap. 18 d § miljöbalken

Länsstyrelsen instämmer i att dispensskäl i 7 kap. 18 e § ej ska omfatta byggnader för boende. Allmänhetens tillgång till stränderna ska fortsatt värnas.

Här menar Länsstyrelsen att det finns ett behov av att tydliggöra i vägledningarna, att dispenser ska vara i enlighet med strandskyddets syften enligt 7 kap. 26 §.

Det kan innebära avvägningssvårigheter när man ska bedöma och tolka om förvärvsverksamhet är *småskalig förvärvsverksamhet* och vad som menas med *landsbygden*. För att den nya paragrafen ska kunna tillämpas på ett korrekt sätt bör ny lagtext noga beskrivas och förslagsvis exemplifieras i kommande förarbeten. Svårigheterna i avvägningarna har visat sig när det gäller tillämpningen av LIS-områden där just begreppet *landsbygd* ska bedömas och avgränsas. Det kan till exempel handla om när en småskalig verksamhet utvecklas och blir större och hur det i så fall ska rymmas inom dispensskälet. Här kan svårigheter i tillsynen uppstå.

Länsstyrelsen tillstyrker att berörda myndigheter ges i uppdrag att ta fram vägledningar till dispensskäl i 7 kap. 18 d § miljöbalken motsvarande som yttras för förändringarna i 7 kap. 16 §.

Sällan detaljplaneläggs enskilda verksamheter inom areella näringar eller ens geografiska områden där dessa är lokaliserade, varför det inte är troligt att en detaljplan upprättas som innehåller en småskalig förvärvsverksamhet. Förslaget ger dock inte möjligheten att upphäva strandskyddet i en plan med hänvisning till det nya dispensskälet. Det är först vid en bygglovsprövning som en strandskyddsdispens kan sökas för småskalig förvärvsverksamhet. Om en kommun bedömer ett område som angeläget att ha en detaljplan där en småskalig verksamhet ingår så anser Länsstyrelsen att det nya skälet om småskalig verksamhet ska kunna nyttjas för ett upphävande i en detaljplan.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens konstaterande att naturturism ofta är beroende av obebyggda, attraktiva och allemansrättsliga stränder. Så att det för förvärvsverksamhet krävs att skäl finns varför åtgärder ska göras strandnära och att det prövas mot strandskyddets syften är viktigt.

Avsnitt 6 Omsättningskravet

Länsstyrelsen bedömer att det är rimligt att för att hävda den nya dispensgrunden så ska en vinstdrivande verksamhet bedrivas och ren hobbyverksamhet utgör inte dispensskäl.

Utredningen visar att omsättningskrav innebär att allt relateras till personens totala inkomst som varierar från person till person. Att detta tas bort är rimligt. Det är i stället relevant att det ska handla om *varaktighet* av vinstdrivande verksamheten för att omfattas av undantaget. Att betesdjurshållning som bedrivs på hobbynivå kan utgöra ett dispensskäl är dock bra. Bete skapar livsmiljöer för arter som annars kan ha begränsat livsutrymme. Betade strandängar utgör en viktig miljö för naturvärden.

Avsnitt 7 Det funktionella kravet

Länsstyrelsen i Dalarna anser att det fortsatt ska vara med i prövningen om de önskade åtgärderna för sin funktion måste ligga vid vatten. Men bedömer att det är rimligt att hänsyn tas om det innebär orimliga merkostnader eller tidsförluster med en lokalisering utanför strandskyddat område. Det kan dock leda till svåra avvägningar om var rimlighetsnivån ligger. Utredningen föreslår att näringsidkaren inte ska behöva förvärva mark som den inte äger för en alternativ lokalisering. Det kan vara en tydlig

gränsdragning men Länsstyrelsen vill påpeka att osäkerhet kan uppstå ändå om vad som är att bedöma som orimliga merkostnader.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding i Dalarnas län Helena Høj med enhetschef Jemt Anna Eriksson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Rickard Malteskog, jurist och Frida Ryhag, länsarkitekt medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.